

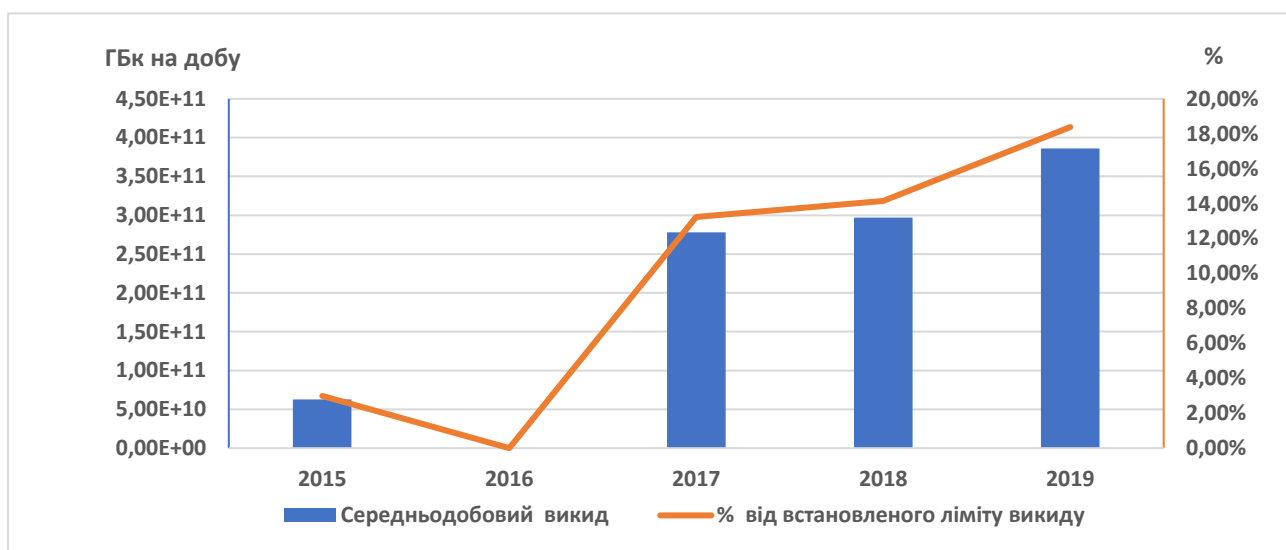
РІВЕНЬ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ ІЯД В ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГІЇ

1. Фактори впливу діяльності ІЯД в галузі використання ядерної енергії на населення і навколишнє середовище

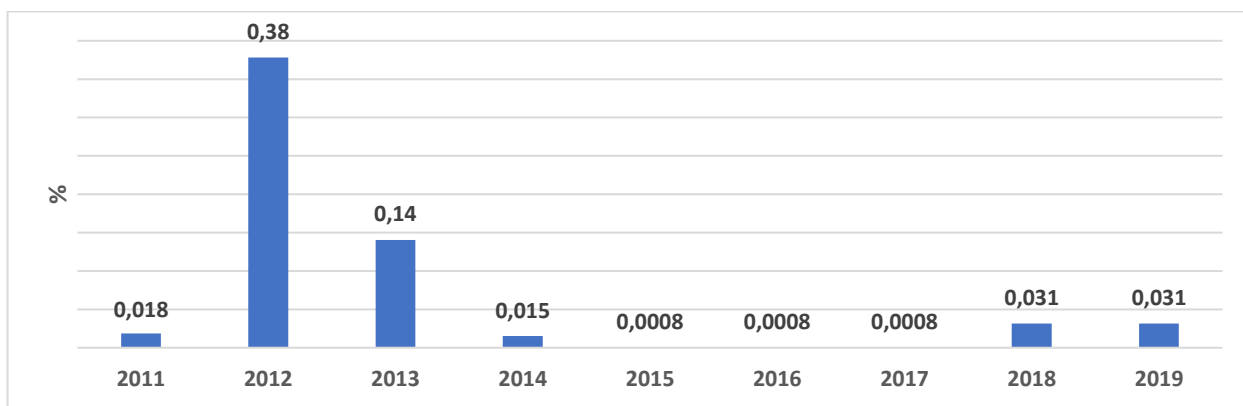
1.1. Викиди та скиди радіоактивних речовин

Основним джерелом викидів радіоактивних речовин при здійсненні діяльності ІЯД в галузі використання ядерної енергії є дослідницький ядерний реактор ВВР-М. Встановлений ліміт викидів радіонуклідів - $2,1 \cdot 10^{12}$ Бк/добу і тритію - $1,0 \cdot 10^{11}$ Бк/добу для реактора ВВР-М.

Джерелом викидів тритію є також тритієві лабораторії ІЯД, для яких встановлений контрольний викид тритію в атмосферу через систему вентиляції до 1,85 ТБк/рік і не більше 0,46 ТБк за квартал. В перерахунку на добовий викид це складає $0,05 \cdot 10^{11}$ Бк/добу.

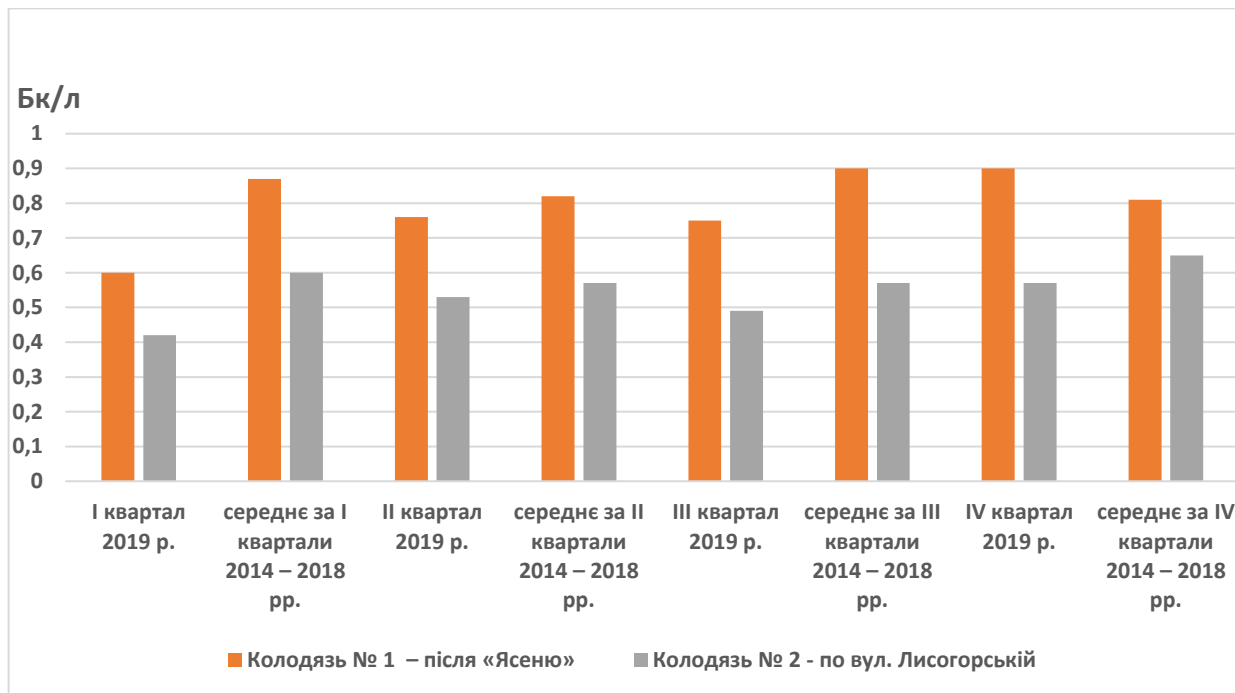

Мал.1. Динаміка середньодобових газо-аерозольних викидів радіонуклідів (без тритію) у вентиляційну трубу дослідницького ядерного реактора

Мал.2. Динаміка щорічних викидів тритію (у відсотках від контрольного викиду 1,85 ТБк/рік ($0,05 \cdot 10^{11}$ Бк/добу), встановленого для тритієвих лабораторій ІЯД).

За регламентом контролюються рівні загальної β -активності та вміст основних радіонуклідів реакторного походження (насамперед, ^3H , ^{90}Sr та ^{137}Cs) у атмосферних опадах і осідаючому пилі, воді з основних колекторів ІЯД. Для дослідження радіоактивного забруднення скидних вод проводиться відбір зразків з основних колекторів реактора і тритієвих лабораторій. Отримані у 2019 році та узагальнені результати спостережень за період з 2014 р. по 2018 р. представлені на мал.3.

Мал. 3.— Значення загальної питомої активності β -активних радіонуклідів у скидних водах у 2019 р. та усереднені за період з 2014 р. по 2018 рік.

Аналіз величин радіоактивних викидів радіонуклідів в атмосферу у 2015-2019 рр. показує:

1) основний вклад у формування середньодобового сумарного викиду в навколишнє середовище у ці роки мали середньодобові викиди ІРГ реактора, що не перевищували 18,36% (2019 р.) встановлених ліміти викидів радіонуклідів;

2) середньодобові викиди (скиди) тритію реактора і тритієвих лабораторій практично не впливали на формування викиду (скиду) радіоактивних речовин при здійсненні діяльності ІЯД в галузі використання ядерної енергії;

3) значення загальної питомої активності β -активних радіонуклідів у скидних водах не перевищують 1 Бк/л (1 Бк/кг), що у 2 рази менше допустимих, рівні ^{137}Cs та ^{90}Sr у питній воді, встановлених Державними гігієнічними нормативами "Допустимі рівні вмісту радіонуклідів ^{137}Cs та ^{90}Sr у продуктах харчування та питній воді", затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.05. 2006 р. №256

1.2. Вміст радіоактивних речовин у об'єктах навколишнього середовища

Радіаційний контроль за впливом діяльності ІЯД в галузі використання ядерної енергії на навколишнє середовище проводився Центром екологічних проблем атомної енергетики ІЯД НАН України.

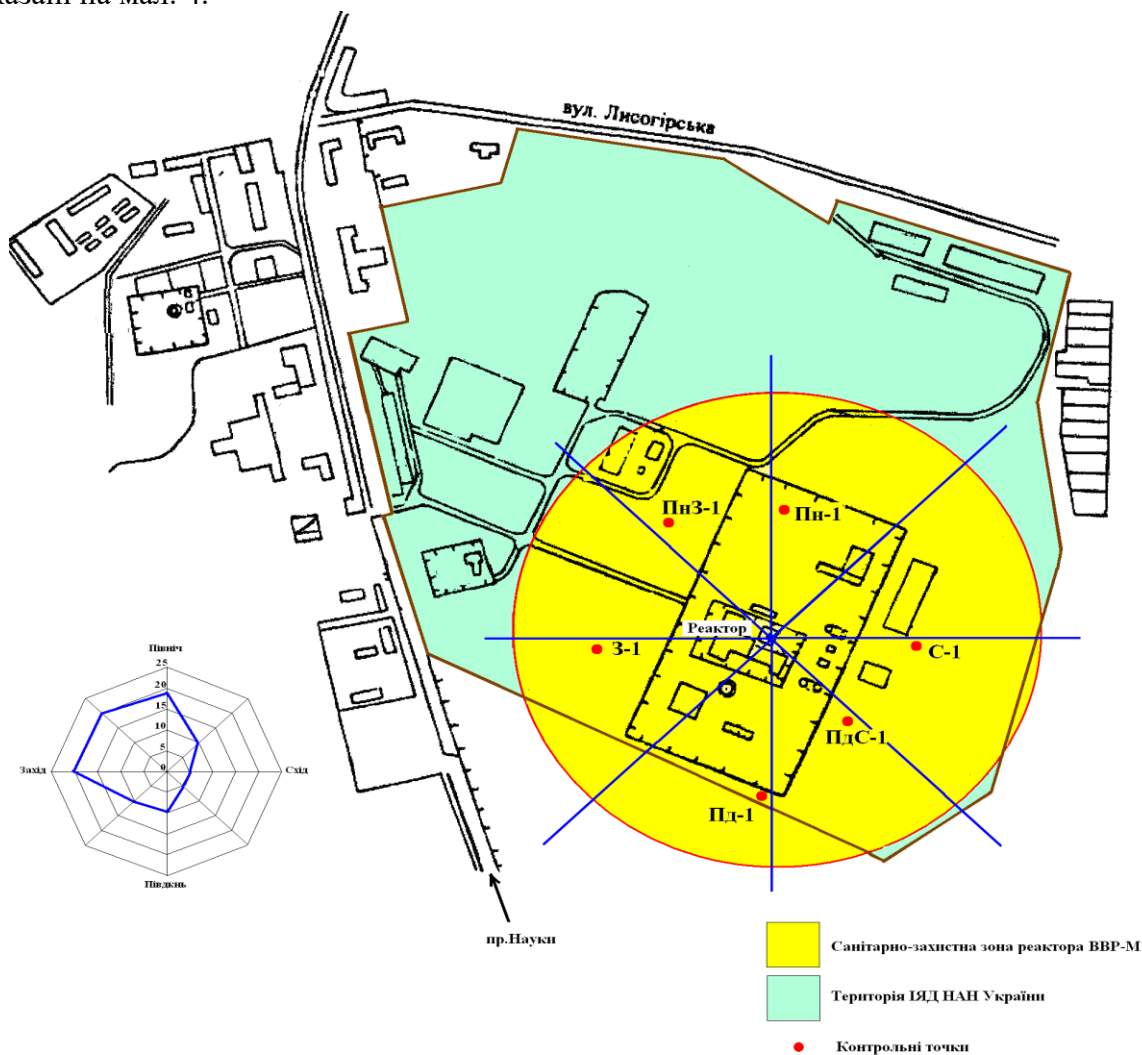
За регламентом контролюються рівні загальної β -активності та вміст основних радіонуклідів реакторного походження (насамперед, ^3H , ^{90}Sr та ^{137}Cs) у атмосферних опадах і осідаючому пилі, воді з основних колекторів ІЯД, талій воді снігового покриву, березовому соку та ґрунті в санітарно-захисній зоні (СЗЗ) та зоні спостереження (ЗС).

Точки відбору проб в ЗС знаходяться на відстані:

- до 2 км від труби вентцентру реактора ВВР-М: Пн-2 (північ-2) - Інститут гідрометеорології, С-2 (схід-2) - Вул. Ракетна, 20, ПдС-2 (південний схід-2) - Вул. Панорамна, 28а, Пд-2 (південь-2) - Корчувате, З-2 (захід-2) - НУБіП України* (в лісі біля головного корпусу) і ПнЗ-2 (північний захід-2) - Вул. Добрий шлях, 5а;

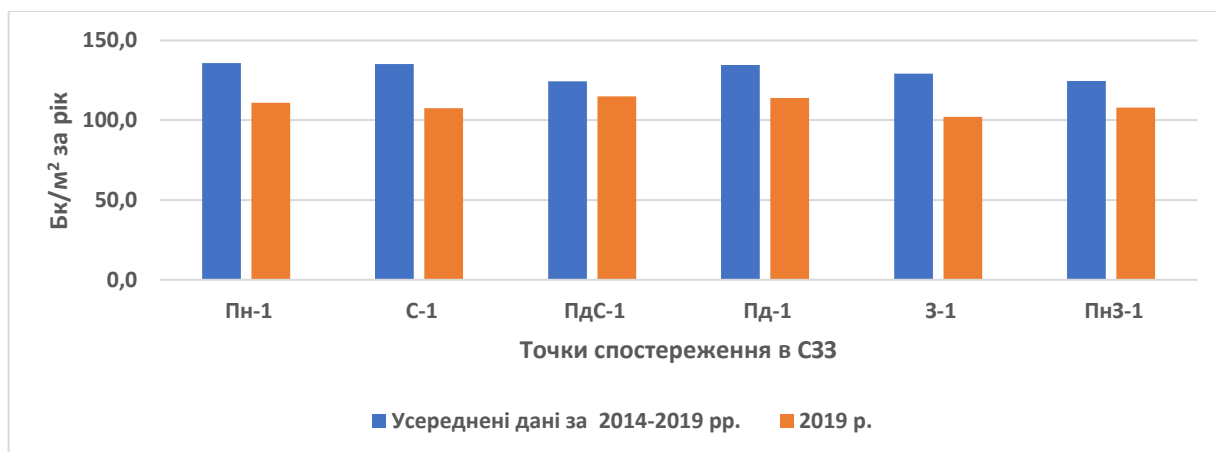
- до 5 км від труби вентцентру реактора ВВР-М: ПнС-3 (північний схід-3) - Вул. Народна (в парку біля церкви), ПнЗ-3 (північний захід-3) - Вул. . Є. Коновальця, 27, С-3 (схід-3) - Осокорки, ПдС-3 (південний схід-3) – Нижні сади, Пд-3 (південь-3) - Вул. Охотська, 5 (насип залізничної колії), З-3 (захід-3) - Вул. Теслярська, 1 і ПнЗ-3 (північний захід-3)

Точки відбору проб в санітарно-захисній зоні (СЗЗ) знаходяться на території реактора і показані на мал. 4.

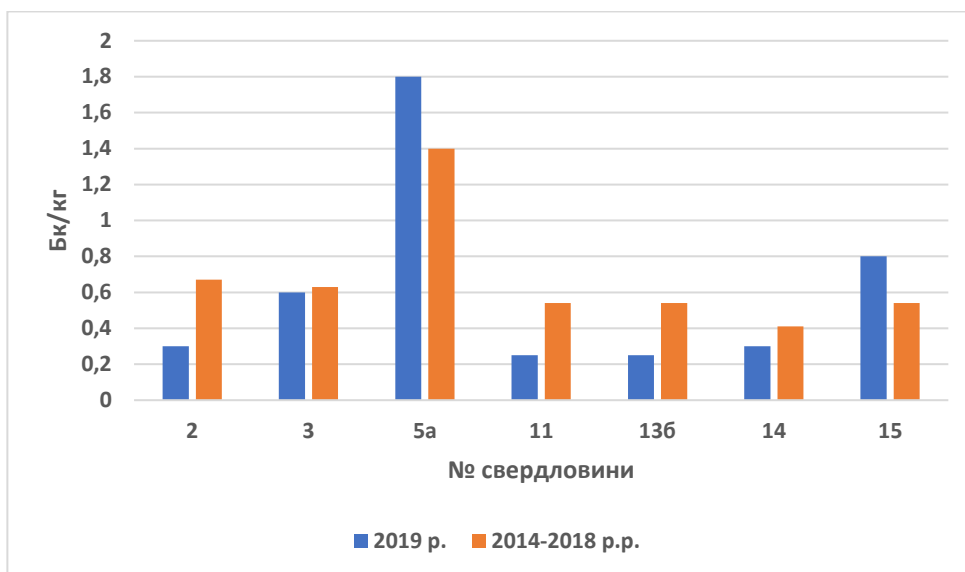
Мал. 4. Точки відбору проб в санітарно-захисній зоні (СЗЗ).

Щомісячно визначаються щільності випадень β -випромінюючих радіонуклідів з осідаючим пилом та атмосферними опадами. Отримані у 2019 році та узагальнені результати спостережень за період з 2014 р. по 2019 р. в санітарно-захисній зоні реактора ВВР-М наведено на мал.3.

Мал. 3. Значення щільності випадень β -випромінюючих радіонуклідів з осідаючим пилом та атмосферними опадами в санітарно-захисній зоні реактора ВВР-М.

З метою спостереження за радіаційним забрудненням ґрунтів в зоні аерації визначається вміст техногенних радіонуклідів, зокрема ^{137}Cs у зразках ґрунту, відібраних зі спостережних свердловин, облаштованих на території санітарно-захисної зони реактора

Мал. 4.– Результати визначення вмісту радіонукліду Cs-137 у зразках ґрунту зі свердловин 2,3 – біля трубопроводу реактора; 5а, 11, 136 – біля трубопроводу ГК; 14, 15 – біля старої прохідної у 2019 р. та усереднені за період з 2014 р. по 2018 р.

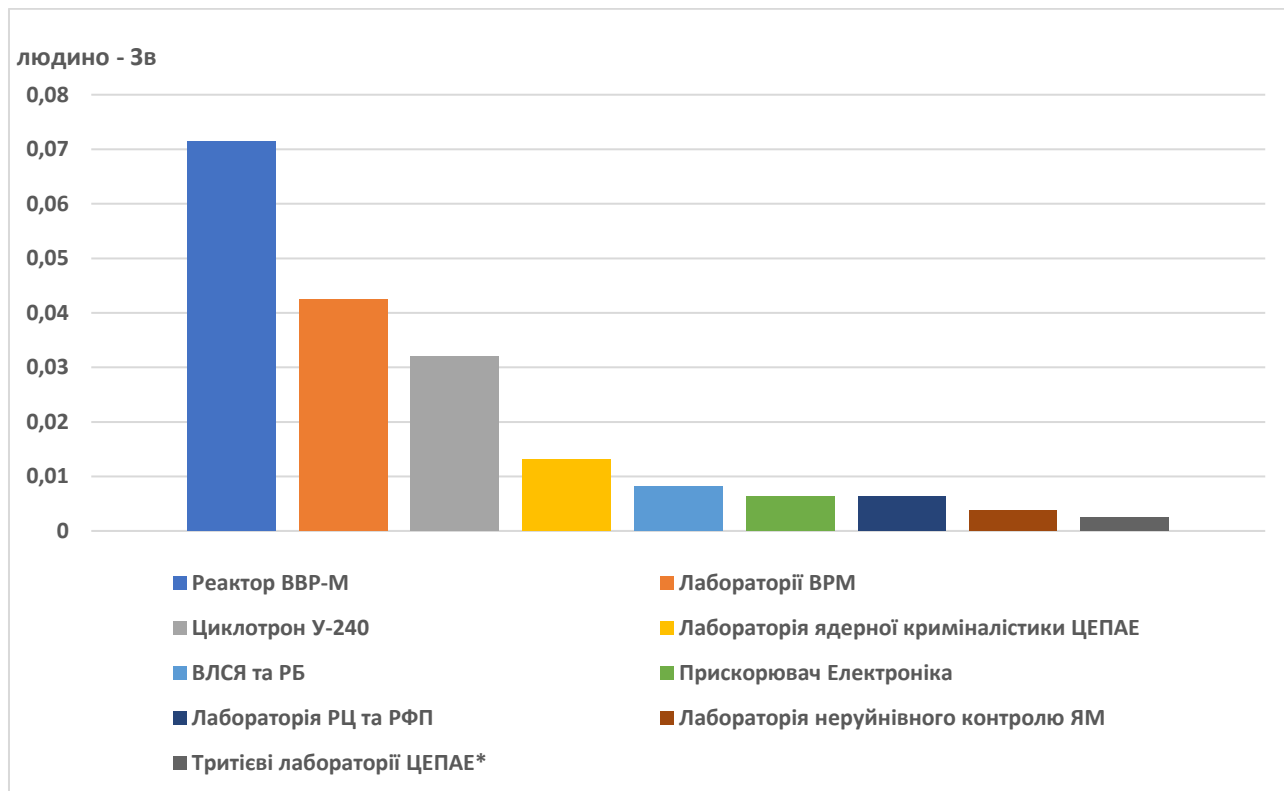
Дані про радіаційне забруднення ґрунтів Cs-137 в санітарно-захисній зоні та зоні спостереження наведені на мал. 5

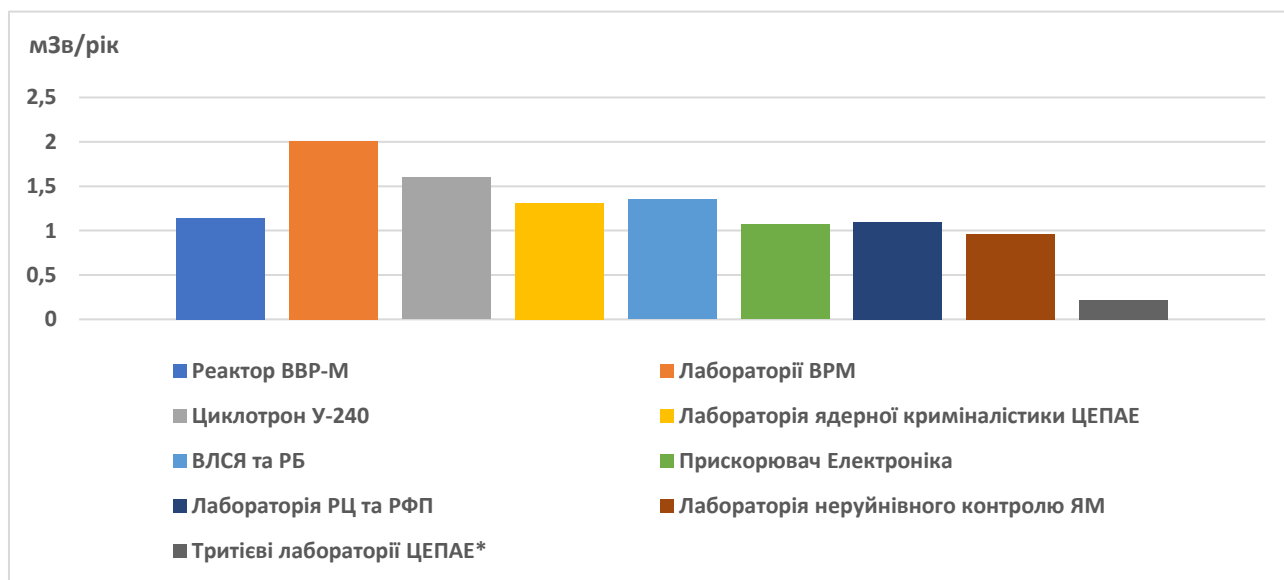
Мал. 5.– Результати визначення вмісту радіонукліду Cs-137 у зразках ґрунту в санітарно-захисній зоні та зоні спостереження у 2019 р.

Радіаційний моніторинг вмісту радіоактивних речовин у об'єктах навколишнього середовища в санітарно-захисній зоні та зоні спостереження дослідницького ядерного реактора ІЯД за період 2014 - 2019 р. р. показує відсутність техногенного впливу експлуатації реактора та інших об'єктів діяльності ІЯД в сфері використання ядерної енергії на об'єкти навколишнього природного середовища.

1.3. Результати контролю опромінення персоналу при проведенні радіаційно-небезпечних робіт

Мал. 6.– Колективна ефективна доза зовнішнього (* внутрішнього для тритієвих лабораторій ЦЕПАЕ) опромінення персоналу реактора, лабораторій для роботи з радіоактивними речовинами та прискорювальних установок ІЯД у 2019 р.

Мал. 7.– Середня індивідуальна ефективна річна доза зовнішнього (* внутрішнього для тритієвих лабораторій ЦЕПАЕ) опромінення персоналу реактора, лабораторій для роботи з радіоактивними речовинами та прискорювальних установок ІЯД у 2019 р.

Під час проведення радіаційно-небезпечних робіт в 2019 році на реакторі, в лабораторіях та установках ІЯД встановлені ліміти та контрольні рівні опромінення персоналу не перевищувалися. Середні індивідуальні ефективні річні дози опромінення персоналу ІЯД у 2019 р. склали не більше 10% встановленого Нормами радіаційної безпеки України ліміту ефективної дози (20 мЗв/рік для персоналу категорії А)